

О.І. Янковська, к.е.н., Мартинов С. В., к.е.н.¹

O.I. Yankovska, PhD, S. V. Martynov, PhD

Житомирський державний університет ім. І. Франка

olyayan@meta.ua

**ІНФОРМАЦІЙНО-КОНСУЛЬТАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ
INFORMATION AND CONSULTING PROVIDING OF INNOVATIVE
ACTIVITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES**

Розкрито стан інформаційно-консультаційного забезпечення сільськогосподарських підприємств. Проаналізовано динаміку фінансування дорадництва та його використання, виконання планових показників бюджетної програми з підтримки дорадчих послуг. Визначено напрями розвитку дорадчої діяльності щодо освоєння інновацій.

Ключові слова: інноваційна діяльність, дорадництво, соціально-спрямовані дорадницькі послуги

Reveals the state of information and consultation of agricultural enterprises. The dynamics of funding of extension service and its using are analysed. The performance targets of the budget program of support for extension service are analysed. The directions of consultation activities for the development of innovation are determined.

Key words: innovative activity, consulting, social-focused advisory services

Вступ. Ефективна реалізація управління інноваційними процесами у сільськогосподарських підприємствах, у зв'язку з низьким рівнем їх інноваційного потенціалу, можлива лише за умови достатнього інформаційного забезпечення та консультаційного супроводу

¹ ©Янковська О.І., Мартинов С. В.

сільгоспвиробників щодо формування як самої системи інноваційного менеджменту, так і відбору та впровадження окремих інновацій.

Питання інформаційно-консультаційного забезпечення інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств досліджують такі вчені Т.А. Бутенко, М.Ф. Кропивко, П.Т. Саблука, В.П. Ситника, О.В. Ульяновченко та багатьох інших.

Постановка завдання. Дослідити стан інформаційно-консультаційного забезпечення інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, визначити напрями її удосконалення

Результати. Відповідно до Закону України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність», одним з основних завдань такої діяльності є поширення та впровадження у виробництво сучасних технологій, новітніх досягнень науки і техніки. Наразі, саме ця функція дорадництва практично не виконується, зокрема про це свідчать результати проведеного соціометричного опитування керівників приватних сільськогосподарських підприємств Житомирської області, оскільки жоден з них не вказав на співпрацю з дорадчою службою щодо реалізації інноваційних проектів у господарстві. Однією з основних причин такої ситуації є недостатній рівень бюджетного фінансування дорадницької діяльності, оскільки інформаційно-дорадче забезпечення інноваційних моделей відтворення сільськогосподарського виробництва належить до соціально спрямованих дорадчих послуг, які надаються за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів. Динаміку обсягів фінансування дорадчої діяльності та їх використання в Україні наведено на рис. 1.

За даними рис. 1 можемо зробити висновок про неефективне використання бюджетних коштів, передбачених для підтримки створення та розвитку сільськогосподарської дорадчої служби. Така ситуація пов'язана з неорганізованою системою розподілу коштів на державному рівні та нерозвиненою мережею дорадчих служб на місцях, що у

кінцевому підсумку блокує доступ сільгоспвиробників до отримання якісних соціально-спрямованих дорадчих послуг.²

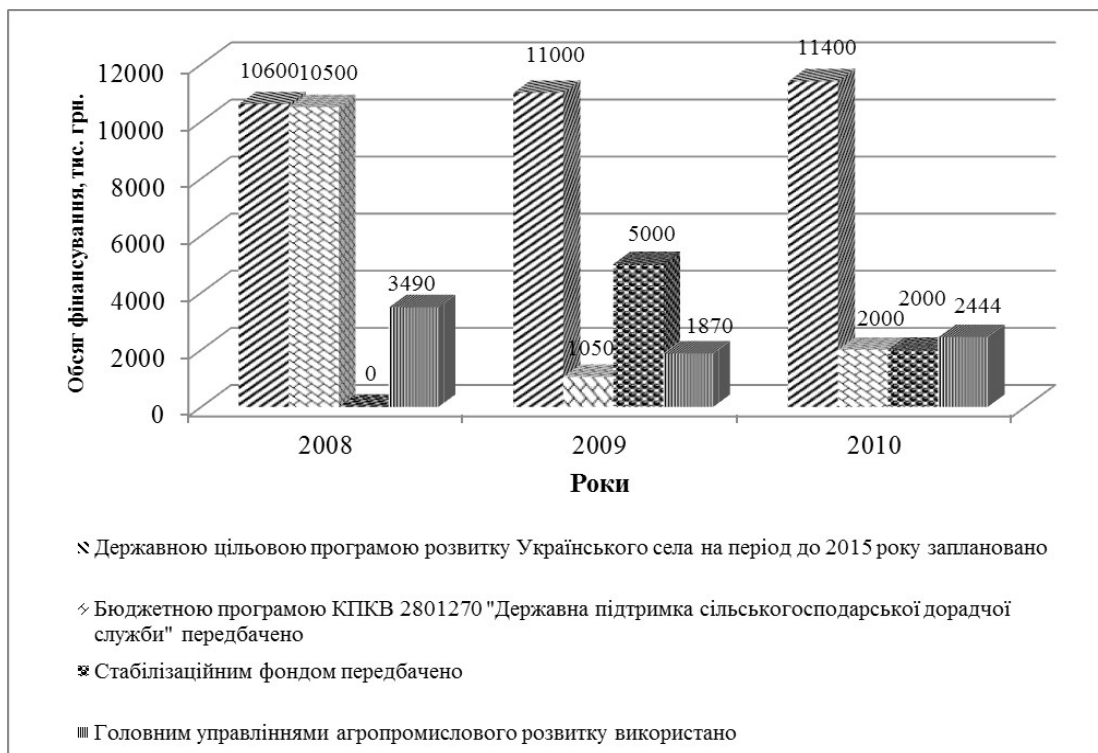

Рис. 1. Обсяги фінансування соціально–спрямованих дорадчих послуг та їх використання в Україні

Джерело: за даними Міністерства аграрної політики та продовольства України та [3]

Про неефективність функціонування існуючої системи дорадництва свідчать також результати діяльності в межах бюджетної програми 2801270 «Державна підтримка сільськогосподарської дорадчої служби» (табл. 1). За даними табл. 1 можемо зробити висновок про невиконання жодного планового показника і відповідне недовикористання коштів, призначених для розбудови системи дорадчої діяльності. В основному така діяльність передбачає видання відповідних літературних джерел, водночас для інформаційно-дорадчого забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору пріоритетними та більш ефективними є демонстраційні покази, проведення Днів поля, навчально-практичних семінарів, розробка інноваційних проектів для конкретних сільськогосподарських підприємств.

Таблиця 1

² ©Янковська О.І.

**Виконання планових показників у межах бюджетної програми
2801270 «Державна підтримка сільськогосподарської дорадчої
служби» у 2010 році**

Головні показники діяльності	Заплановано	Фактично	Відсоток виконання плану
Кількість суб'єктів сільськогосподарської дорадчої діяльності, які визначені виконавцями планів заходів	65	39	60,0
Обсяг коштів, передбачених для проведення семінарів, тис. грн.	1978,0	1096,0	55,4
Обсяг коштів, передбачених для надання дорадчих послуг, тис. грн.	148,2	68,1	45,9
Обсяг коштів, передбачених для виготовлення друкованих видань, тис. грн.	148,8	86,8	58,3
Обсяг коштів, передбачених для проведення демонстраційних показів, тис. грн.	840,1	408,4	48,6
Кількість семінарів	989	548	55,4
Кількість дорадчих послуг	5927	2727	46,0
Кількість друкованих видань	477	434	90,9
Кількість демонстраційних показів	255	124	48,6

Джерело: розраховано за даними Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Дорадча діяльність є потужним резервом активізації інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, оскільки вона здатна забезпечити більш високу швидкість передачі інновацій сільгоспвиробникам, виступати посередником між розробниками та реципієнтами новинок, збирати інформацію про потреби господарств, супроводжувати процес упровадження інновацій. Дорадча служба має виступати з'єднувальною ланкою між сільськогосподарськими підприємствами та науково-дослідними установами. Значна частина замовлень на науково-дослідні розробки повинна формуватись сільськогосподарськими через дорадчі служби. Дорадники, беручи участь у визначенні планів дослідницької роботи, одночасно супроводжують процес упровадження її результатів.

Визначимо основні напрями розвитку дорадчої діяльності щодо активізації освоєння інновацій сільськогосподарськими виробниками табл. 2:

Таблиця 2

Напрями розвитку дорадчої діяльності щодо освоєння інновацій

Напрями розвитку дорадництва	Основні заходи	Очікуваний результат
Фінансування	Розробка механізму розподілу фінансування на надання соціально-спрямованих дорадчих послуг, з наданням пріоритету інформаційного забезпечення інноваційної діяльності Збільшення обсягів фінансування дорадчої діяльності Створення системи моніторингу дорадчої діяльності	Використання бюджетних коштів, спрямованих на підтримку дорадництва, у повному обсязі. Зростання кількості аграрних підприємств, охоплених дорадчими послугами щодо реалізації інноваційної діяльності
Розбудова мережі дорадчих служб на місцях	Розширення мережі дорадчих служб при аграрних університетах Створення дорадчих служб районного рівня	Надання дорадчих послуг зорієнтованих на місцеву громаду та локальні потреби
Активізація ролі дорадчих служб як суб'єктів трансферу інновацій	Створення баз даних інноваційних пропозицій Проведення круглих столів, нарад за участі представників науки, дорадчих служб та сільськогосподарських виробників	Зростання кількості впроваджених інновацій за рахунок активного залучення дорадчих служб до процесу трансферу інновацій
Дорадницька освіта	Введення спеціальних дисциплін до навчальних планів спеціалістів аграрного напрямку Організація дистанційного навчання Створення системи підвищення кваліфікації дорадників в галузі інноваційного менеджменту	Підвищення кваліфікації дорадників і відповідно рівня дорадчих послуг щодо інноваційного менеджменту

Вирішальна роль дорадництва полягає у консультативному супроводі управління інноваційними процесами в сільськогосподарських підприємствах. Дорадча служба може надавати послуги пошуку привабливих інноваційних проектів, діагностики інноваційного потенціалу підприємства, розробки бізнесів-планів, навчання персоналу тощо. Отже, запорукою успішного управління інноваційними процесами в аграрних підприємствах є співпраця з дорадчими службами та безпосередні зв'язки з науковими установами.

Висновки. Підвищення рівня ефективності інноваційної активності приватних сільськогосподарських підприємств можливе лише за умови нарощування їх інноваційного потенціалу. Ключовим напрямом його підвищення в сучасних умовах господарювання вбачається активне залучення до інформаційного забезпечення інноваційного процесу дорадчих служб, організація різних форм співпраці між аграрними підприємствами та науково-дослідними установами, створення державно-приватних партнерств у сфері розробки та впровадження агроінновацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року // Економіка АПК. — 2007. — № 11. — С. 3—57.

2. Про сільськогосподарську дорадчу діяльність: Закон України від 17.06.2004 № 1807-IV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1807-15>.

3. Управління комплексним розвитком агропромислового виробництва і сільських територій : [монографія] / [П.Т. Саблук, М.Ф. Кропивко, О.Г. Булавко та ін.]. — К. : ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2011. — 450 с.

Надійшла до редколегії

Відомості про автора

Янковська Ольга Іванівна

кандидат економічних наук

Житомирський державний університет ім. І. Франка,

кафедра менеджменту та адміністрування

0988364324

м. Житомир, вул. В. Бердичівська 40

olyayan@meta.ua

Мартинів Сергій Вікторович

кандидат економічних наук

Житомирський державний університет ім. І. Франка

кафедра менеджменту та адміністрування

0674113099

м. Житомир, вул. В. Бердичівська 40